

HECE

346

EKİM 2025

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ

ISSN 1301-210X

Yıl: 29 Sayı: 346

Ekim 2025 (Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Ulusal

Hece Yayıncılık Ltd. Şti. Adına Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü

Ömer Faruk Ergezen

Yayın Yönetmeni

Hatice Bildirici

Yayın Kurulu

Âtîf Bedir, Eyyüp Akyüz, Faruk Uysal, İbrahim Demirci,
Özlem Cüner

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1 Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 Fax: (312) 419 69 14

www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr, bilgi@hece.com.tr

twitter.com/hecedergi

facebook.com/hecedergisi

Son Okuma: İbrahim Demirci

Teknik Hazırlık: Hece

Kapak: www.sarakusta.com.tr

Baskı: Emsal Matbaa Tanıtım Hizmetleri San ve Tic.Ltd.Şti.

Bahçekapı Mah. 2477. Cadde. No:6 Etimesgut/Ankara

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

2025 Yılı Abonelik Bedeli:

Hece Dergisi: 3.560 TL

Heceöykü: 1.459 TL

Hece Dergisi+Heceöykü: 4.015 TL

Hece Dergisi Kurumsal: 6.800 TL

Heceöykü Kurumsal: 3.900 TL

(2025 Yılı Dergi Aboneliğine 2025 Özel Sayıları Dâhildir.)

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

İlkelerimize uymayan ilanlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 30.09.2025

İÇİNDEKİLER

4 AVLUDA KARŞILAMA

Hatice Bildirici, 4

5 İLLÜSTRASYON

Zeynep Hilal Özder, 5

6 EŞİK

İbrahim Demirci, "E't-Tağtiye Müstemirra" (Karanlık Sürüyor), 6

7 ŞİİR

Hüseyin Atlansoy, Yeni Başlayanlar İçin 21 Derste Şiir Nasıl Yazılır: 10 - Kabza, 7

Faruk Uysal, Zamanın Kuyusunda Bir Takiyüddin, 8

Cevdet Karal, Bando Takımındaki Örgülü Saçlı Kız, 10

Mustafa Muharrem, Mevsimlik, 11

Mustafa Köneçoğlu, Sessiz Poetika, 12

Atakan Yavuz, Ruletler 2, 13

Mustafa Ruhi Şirin, Çocuk Değirmisi, 14

Güven Adıgüzel, Samed'le *Nuh'un Gemisi* Kiralamayı Düşündüğümüz Akşam, 16

Burhan Tuz, Su Yolcusu, 17

19 ÇEVİRİ ŞİİR

Robert Frost, Açıklıkta Bir Kulübe, Türkçesi: Faruk Uysal, 19

Semira Azzam, O Sabah, Türkçesi: İbrahim Demirci, 21

24 SÖYLEŞİ

Mustafa Özel ile "Roman, Para, Ulus ve Birey" Modernlik Üç Kâğıttır: Kâğıtpara, Gazete ve Roman,

Söyleşi: Hatice Bildirici, 24

43 DOSYA: BİNBİR GECE MASALLARI

Sunuş, Dosya Editörü: Sema Bayar, 43

Seval Kasımoğlu, Şehriyar'ın Farkındalık Yolculuğu, 46

Asım Öz, "Durmaksızın Doğu'yu Keşfetmek": Hellmut Ritter'in *Binbir Gece Masalları* İlgisi, 52

Ercan Demirci, *Binbir Gece Masalları*'nın Arapçadan Fransızcaya Uzanan Serüveni, 61

Hatice Bildirici, Doğu'dan Batı'ya Bir Hikâye Atlası, 66

Şerife Yerdemir, Farsçada *Binbir Gece Masalları*, 69

Ebrar Ayyıldız, Binbir Gece'nin Gölgesinde: Arap Edebiyatının Masalsı Hafızası, 73

Gönül Yonar, *Binbir Gece Masalları*'nın Mitolojik Boyutuna İlişkin Bir Değerlendirme, 77

- M. Fatih Kutlubay**, *Binbir Geceden Yüzyıllık Yalnızlık'a: Bir Yarı Nedensellik Okuması*, 82
Merve Uygun, *Benim Şehrazatım*, 86
Abdullah Kasay, *Binbir Gece Masalları*, Sinema ve Postmodernizm, 93
Zeynep Sati Yalçın, *Kimdir Diğerini Bağışlayan? Şehrazat mı Şehriyar mı?*, 98
Naime Erkovan, *Sonsuzluğun Diğer Adı 1001*, 105
Aslıhan Keleş Kurtoğlu, *Edgar Allan Poe'nun, Bin İkinci Geceyi Anlattığı Hikâyesidir*, 107
Hatice Mert Yunak, *Susturulmuş Şehrazatların Sabahı*, 111

113 BAŞKA BAKIŞ

Mehmet Solak, *Alışılmışın Cazibesi*, 113

115 IŞIĞIN BEKÇİLERİ: ANADOLU DERGİLERİ

Müberra Baydar, *Yozgat'ın Bekçisi: Çâre*, 115
Mustafa Mete'yle Çâre Dergisi Üzerine Söyleşi, Konuşan: Müberra Baydar, 117

122 DENEME

Şükriye Şen, *Torin Atı Sevilme İstiyor*, 122

124 YAZI

Turan Karataş, *Ergin Günçen'in Şiirleri İçin*, 124

126 MÜZİĞİN İZİNDE

Mahir Nakip, *Hüznün Nağmeleri: Sevdalinka*, 126

129 ŞAİRİN ALFABESİ

Yunus Emre Altuntaş, *Şiirde Öz ve Biçim*, 129

134 SINEMA

Mehmet Kırtorun, *Bahârın Safveti, Kışın Tezkiyesi: Bir Rûhun Seyr-i Enfûsî Haritasından Kim Ki-Duk'un Filmine Nazar*, 134

139 PORTRÉ

Mehmet Ayıcı, *Saf ve Titiz*, 139

141 YAZI

Mustafa Kara, *Vefatının 100. Yılında, Bursalı Mehmet Tahir Efendi*, 141

Mustafa Uçurum, *Şairin Ruh Çözümü; Poetika*, 148

Fatih Öğüt, *Dağlarca'ya Dönmek*, 151

141 KİTAPLIK

Rukiye Aydın, *Gençler İçin Sekiz Eser*, 153

Ayça Bilge Yemiş, *Günlerin Bin Yıllık Mezarı: Zamanda Kaybolan Hatıraların İzinde*, 159

avlude karşılama

canlı yayında soykırımı izleyen dünyanın nabzı, bugün seher vaktinin kırılğanlığında atıyor. iki yılı devirmiş zulme karşı yükselen bu gecikmiş ses, kişisel cesaret zinciriyle büyüyor: sahnede söylenen, telekomünikasyon omurgası ve sosyal medyanın dolaşımıyla ekranda çoğalıyor; dijital anlatı bunu kamusal yankıya çeviriyor. israil'in, gücü kutsayan ve zulmünü aklayan hikayesi her görüntüyle dağılıyor; Allah'ın izniyle gün, bu yankıyla açılıyor. biz de bu yükselen sesin umuduyla hazırladık bu sayıyı.

köklerle kurduğumuz bağ, her zaman temel meselelerimizden biri oldu; işte bu bağ bizi “binbir gece masalları” dosyasına getirdi. sema bayar'ın editörlüğünde hazırladığımız bu dosyada birbirinden kıymetli on beş yazıyla, hazırlamaya niyetlendiğimiz 2027 haziran özel sayımızın ilk adımını atmış olduk. şehrazad'ın sesi, tahribe karşı kelimenin hayat kurucu kudretinin temsilidir. hikâye, zamanı yeniden kurar; kendimizi anlamak ve kodlarımızı okumak için biz hikâyenin peşindeyiz.

mustafa özel'le yaptığımız söyleşinin kıymeti de burada belirginleşiyor. özel'in “modernlik: kapitalizm + ulus + birey” üçlemesini kurarken romanı yalnız estetik bir tür değil, çağın iktisat-siyaset dilini çözen bir epistemik cihaz olarak okuduğunu görüyoruz. para, gazete ve roman: üç kâğıt; ama kaderimizi yazan üç kâğıt da onlar diyen mustafa özel'in bakışı, gazze'de bir çocuğun gündelik gerçeğini küresel piyasanın geleceğe dair kurgusuyla aynı zihin haritasında buluşturuyor; masalı iktidarın diliyle, romanı adaletin hafızasıyla yan yana getiriyor.

bugünün tektonik kırılmaları edebî ve ahlâkî dikkatimizi keskinleştiriyor. bu sayıyı, “soykırım çağında sözün onuru”na dair bir direnç olarak okuyun isteriz.

hatice bildirici

İllüstrasyon: Zeynep Hilal Özder

İBRAHİM DEMİRCİ

“E’t-tağtiye müstemirra” (Karanlık sürüyor)

7 Ekim 2023’ten beri el-Cezîre başta olmak üzere Arap televizyon kanallarında Filistin’den ve Gazze’den söz eden haberlerde ekranda sık sık karşıma çıkıyor bu cümle: “E’t-tağtiye müstemirra”.

“Yayın sürüyor” anlamına geldiğini düşünüyorum. Sonra, “tağtiye” kelimesini tanımak için sözlüklere bakıyorum. En yakın sözlük, telefonumda: Tevakkü. Tağtiye için verdiği karşılıkların çokluğu şaşırtıcı: “kapama, kaplama, örtme, gizleme, sarma, kapsam, yayın, rapor etme, (gazete, (masraf, sigorta, anlatma, TV) bir konuya/olaya ayrılan yer ve zaman, gider, vb.) karşılama, oran, tabaka, bildirme, paketleme, sunma, kabuk, muhabirlik yapma, örtü, kapatmak, üzerini örterek gizleme, sıva, teminat olarak veriyor”.

Afyon doğumlu Şemseddin oğlu Muslihuddin Mustafa, 1545’te tamamladığı ünlü sözlüğü *Ahterî-i Kebîr*’de kelimeye tek anlam vermiş: “Örtmek; *setr* gibi. (Ahmet Kırkkılıç ile Yusuf Sancak, “tağtiyet” biçiminde yazmışlar, keşke “tağtiyet” yazsalar! *Ahterî-i Kebîr*, s. 947, TDK, 2009)

Mevlût Sarı da Ahterî’nin izinde: “Bir şeyi örtü vs. ile örtmek, gizlemek.” (*El-Mevârid Arapça Türkçe Lûgat*, s. 1101, Bahar Y., 1980)

Mehmet Kanar, biraz daha cömert davranmış: “tağtiye: 1.örtmek, gizlemek. 2.karanlık çökmek.” (*Arapça Türkçe Sözlük*, s. 567, Say Y., 2009)

Serdar Mutçalı, kelimenin klasik anlamını görmezden gelip çağdaş anlamlarına yer vermiş: “[giderleri vb.i] karşılama, kapatma; [futbol, vb.de] atılan golü, sayıyı karşılama; tedavüldeki parayı karşılama;” (*Arapça-Türkçe Sözlük*, s. 629. Kelime herhâlde

sehven (تغنية) biçiminde yanlış yazılmış. Sonraki baskılarda düzeltilmiş midir?)

Muallim Nâcî de kelimeyi lügatine almış fakat tanımlamamış, “iğta” ile mütredif olduğunu, bir de “tağtiye” şeklinde söylemenin “galat” olduğunu bildirmiş. “iğta” tanımı kısa ama daha kapsamlı: “örtmek, örtülmek”.

Şemseddin Samî’nin *Kamus-ı Türkî*’ye “tağtiye”yi almasa da “iğtâ”yı alacağını düşünüyorum. İkisini de almamış; demek ki ikisinin de halka inmediği kanısına varmış.

Gazze’de iki yıldan beri Siyonist çetenin bombaları, topları ve mermileriyle can veren insanlardan kayıtlara girmiş olanların sayısı altmış beş bini aştı. Ekranlarda canlı yayınlar sürüyor; zulüm, vahşet, gaddarlık devam ediyor; riya, nifak, fesad, istismar istemiyor.

Bu utanç verici kepaşeliğe son vermek, bu dayanılmaz rezilliği bitirmek için insanlık; akıl, mantık, vicdan, sağduyu, tarih bilinci, gelecek tasarımı, risk analizi gibi meleke ve erdemlerin üstündeki karanlık örtüleri kaldırıp atmalıdır. Yeryüzünde icra-yı faaliyet eden iki yüze yakın devlet ve binlerce örgüt, “insanlık” diye bir öznenin kalmadığına inansa da ben, onun varlığına Tanrı’ya inandığım kadar inanıyorum.

Hüseyin Atlansoy

YENİ BAŞLAYANLAR İÇİN 21 DERSTE ŞİİR NASIL YAZILIR

10 - KABZA

onmak ister her insan hele ki hüneri sanat
kanatları kaldırsın ister yeteneğindeki göğü
güvercinse konup da uçsun bırakmayıp hiç
toprağa serpilmiş nasibini - serçenin ötüşü
hayret daha büyük bir gökyüzünün sesi

kartalın işi tamamlamaktır kendini uçar uçar
kabzasını tutup bastılar mı kurşunu ölür ölür
kabzasında kalırsa yenilemeyip tırnaklarını
kendini öldürür demektir bu saçma değil
tüfeklerin işi ' beni intihar ettiler ' diyenlerin
hiç bitmez absürde sürtünen sürüngenlikleri

kabz sıkar nasibinse nefes bast açar sesini

21 Haziran 2025

Faruk Uysal

ZAMANIN KUYUSUNDA BİR TAKİYÜDDİN

eğildi dürbününe kement atar gibi göğ
bir bir sağdı yıldızları gecenin memesinden
bakır bir yılan gibi zamanı sardı kollarına
saniye, kıvrılan bir sır onun parmağında.

o yıllarda İstanbul suskundu
türbelere kubbelere sinmişti derin bir uyku
ezan okurken Ay minarede
Takiyüddin göğün nabzını dinlerdi sessizce.

ben de kelimelerin nabzını yoklardım o saatlerde
harfler heceler toplardım sükûtun koynundan
zamanın iki ucunda, iki farklı münzevi
buluşurduk sezgilerin kırılğan alfabesinde.

Takiyüddin mürekkep denizinde kürek çekerdi
her formül bir dalga, her çizim bir isyan
fakat unutmuştu
toprağa kök atmayan bilgiye
rüzgâr dost değildir bu coğrafyada.

bir gece yıldızlar ona sırt çevirdi
rasathane –bir kalbin haritası–
taş taş üstüne lanetle yıkıldı
ve yıldızların bilgisi küleriyle rasathanenin
namazsız gömüldü mezara.

Takiyüddin sustu
ama saatin içindeki ince tel
hâlâ titrer zamansız bir isyanla
ve bir toplum
bir gökbilimcinin sesini topa tutarak
kırdı aynasını geleceğin.

ben, başka bir alfabeyle
 ama onun bıraktığı yerden bakarım göğ'e
 şimdi her yıldız bir bakıştır geriye
 duymasın diye yeryüzündeki sultanlar
 bir göz bir akıl bir düşünme sin diye
 Takiyüddin'in adını hep fısıltıyla anarlar.

Mayıs 2025, İstanbul

NOT:

Takiyüddin er-Râsîd (1526-1585) hezârfen, gökbilimci, mühendis, matematikçi ve mekanik bilimci. Şam'da doğdu, eğitimini Şam ve Kahire'de yaptı. 1550 yılında İstanbul'a gelen Takiyüddin, 1577 yılında III. Murat'ın fermanıyla Tophane sırtlarında bir rasathane kurdu. Sinüs ve tanjant hesaplarını tablolar hâlinde kullanıma sundu. Matematikten optiğ'e, av kuşlarının terbiye ve tedavisinden Arşimed terazisine kadar çeşitli konularda çok sayıda eser kaleme aldı. Akıldışı söylentiler sonucu Tophane sırtlarındaki gözlemevi yine Padişah'ın emriyle denizden topa tutularak yıkıldı.

Takiyüddin ve Danimarkalı Tycho Brahe aynı dönemde yaşamış, benzer gökbilimsel gözlemler yapmışlardır. Brahe'nin verileri Kepler'e ulaşarak bilimsel gelenek devam etmiş; Takiyüddin'in çalışmaları ise rasathanesinin yıkılmasıyla akamete uğramıştır. Bu, Osmanlı bilim tarihindeki büyük kırılmalardan biridir.

Cevdet Karal

BANDO TAKIMINDAKİ ÖRGÜLÜ SAÇLI KIZ

Evin önünden geçen yolun sağında
Ağaçlar seyrek ve güneş batarken
Tutuşurdu karşıdaki evlerden birinin pencereleri,
Az sonra köyü yangın saracakmış gibi

Aynı zamana denk getirirdim
Okuldan dönüşümüzü, konuştuğumuzu
Gören olamazdı, otuz adım geriden yürümüşümdür
Anlamış dolmuş yolcularının hepsi

Örgülü saçlı kızı sordu, gittiğimde köylülerden biri
Kaç çocuğu varmış, kaç yıl olmuş evleneli
Doğrudan ismini söyleyerek tabi, ben sözde kimden
Anlayamadım bahsettiğini

Baktım iyice ısrarcı, akılda kalacak tek şey
Bando takımında olmasıymış gibi yaptım,
Ve zar zor hatırladım,
Bu kez de benimle ilgisi neymiş, kuramadım
Sevenin merakı şifa bulmaz hastalık ya
Salağın önde gideni, aklınca yokluyor beni

Nüfus memuru değilim dedim,
Hem nereden çıktı şimdi bu konu, nasıl bilecekmişim,
Görünürde bir tören yoktu o gün
Duyuyordum çok yakından bando sesini

Mustafa Muharrem

MEVSİMLİK

Güzlerini sakın kuşlardan sevdiğim
Tenhalığına karıştırma hiçbir ırmağı
Boş ver bu kalbini çiğneyen bulut kim
Saçların arasında dağıt rüzgârı dağı

Konuşma sessizliğe söz düşmeden
Taşlar fısıldayınca göz ve kan susar
Yapraklar unuttur ağaçlarını hemen
Gece tül heyecan anı ne yese kusar

Burası ayın merhem aradığı kasaba
Sabah üslubu ne ne cıvıltının gereği
Geldim ne ayakta çarık ne sırtta aba
Boş ver kim kurdu yüze bu zembereği

Belki sen bir vapurla şarkıdan gidersin
Gök izin verse bile rıhtım hiç razı olmaz
Belki sadece begonyalara itiraf edersin
Su yorulur gün eskir ama eylül solmaz

Mustafa Köneçoğlu

SESSİZ POETİKA

Her Şeyi anlarsın anlatamazsın
her Şeyi anlatmazsın içinde kalır
bir g  e bakarsın bir de kalbine
kalbin anlayıŐlıdır sessiz dağılır

Her Şeyi anlarsın anlatamazsın
sanırsın dilin boyu birden kısalır
dinleyen var mıdır Allah'tan başka
elin varmaz Őiire kalakalırsın

Her Şeyi anlarsın anlatamazsın
bir g  e açılırsın bir de kalbine
halinden anlayan    beş kelime
kimse anlamaz diye Şiir yazarsın

Atakan Yavuz

RULETLER 2

*GÖRÜNMEZİN ARILARI

kafamda geçmiş günlerin cesetleri
solgun fotoğraflar olarak akıyor

ilk bakışta görünmeyene şiir diyorum

yaşadığımı kanıtlamak için
kamyonların teri diye not almışım
böğürtlenlerin üzerinde biriken gürültüye
yaşamak yazmakla kanıtlanamamışım halbuki
demirin berraklığı kadar varmışım
ve yazmak yarım kalmamış
toprağın cevabını atlamışım

o zaman anlatmak bulduğum şiddeti
gürültüye değil
kuşkusuz müziğe dâhildi
arılar görünmeyene

koyu renkle yazmışım bak
eski bir deftere:

*bir de şöyle düşün sami abi
keşke tutunabilseydik bildiklerimize*

Mustafa Ruhi Şirin

ÇOCUK DEĞİRMİSİ

Fazıl Hüsnü Dağlarca için

İç Çocuk Gövdem

Sığmaz hiçbir yere
İç çocuk gövdem
Şiirimi okuyunca
*Bir çocuk kadar güzel olur,
Başını göğe doğru kaldıran**

Erken sezdim metafizik sorularla
Varlığı zamanı açlığı ölümü
İnce yollarla *Çocuk ve Allah*'ta
*eski anıtlara çizilmiş gibiyim
eski günleri aramakta gibiyim*

Kıskanıyorsa özgürlüğü duygularım
Gülüyorsa yüzüm şiir yazarken
Gövdesini yurt edindiğim çocuk,
Sendendir *sığmazlık gerçeği*

Aramayın başka bir yerde
... hepimiz ilk doğanın çocuklarıyız
Yoktur güzel olmayanı
Çünkü çocuğu var kadınların

Açınca dünyaya kapısını
Doğan çocuk geleceği yeniler
Taze yazılmış bir alfabeyle
Çocuk, evrensel iletişim

* İtalik dizeler Fazıl Hüsnü Dağlarca

Dilin Çocukluğu

Doğunca çocuk
Başlar gövdesinde dolaşmaya
İlk anlam yeğnikliğinde şiirin dili

*kendil*dir çocuk
Yoktur öncesi

Dil çocuktur,
En çok sevdiğim mi?
Sözcük sözcük büyüyen *dilağacı*

Sözcükler giyinik sayılarımızdır.
Parmaklarımızdan öğrendiğimiz
Sayılar mı
Sayılar, ikinci dilimiz,
İkinci yazımız
Onlar da doğar büyür
Harflerin çocukluğu gibi

İç gövdem üzerinde yükselir şiirim
Yaşı küçük şiir ağaçlarım önde
Arkada yaşı biraz büyükler
Yüz on kafalı gövdemle yeryüzünün
“en çok başlı” çocuğuyum.

Yaşımı Küçülten Şiirler

Kimi şiirlerim
Büyümemeyi seçer,
ilk yaşlarda durarak
var ederler kendilerini
İlk ben öğrettim
Türkçe sözcüklere
Çocuğun baktığı yerden bakmayı

ilk duyarlılıkları, ilk özgürlükler,
ilk ölçüler içinde yazmak
Daha küçültür yaşımı
Kıpırdar sevinçten serçe parmaklarım

Yaşı ikiden başlar *Boyalı Ses'im*
Dünyanın eli yaptım
yeryüzü çocukları'nı
Bakışsın istedim barışın çocukları
Başparmak gösterme parmağıyla
Orta parmak yüzük parmağı boy boy
Serçe parmağının yanında
İstedim ki duysunlar
avuçlarının içlerindeki sıcaklığı

Eksik yaşamışımdır
Çocuklara şiir yazmadığım günü
Hiç yaşanmadım zaten
Hep büyümelerdeyim
İçimde sürer şiirin düğünü